

Баланс є. Дисбаланс, тобто значна різниця по кожній осі (наприклад, Хочу 9 сходинок, а Знаю 1 сходинок, Можу і Треба – 0) підтверджується учасником.

Психологічна трансформаційна гра «Клевер Удачі» є ефективним інструментом в роботі практичного психолога в напрямках психологічної діагностики стану дітей, батьків, педагогів, керівників: допомагає не тільки виявити причини психосоматичних розладів (за умови, що запит найактуальніший – те, що дійсно хвилює людину), а й розвиває особистісні якості особистості, тренує вміння їх розпізнавати, цінувати різні точки опори (не тільки ті, які сприймаються позитивно, а й негативні) та вибудовувати адекватну самооцінку.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Білоус О. В. Вікова психологія: Навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка, 2015. 108 с.
2. Боришполь С. В. Посібник практичного психолога: психодіагностика, тестування, розробка уроків психічного розвитку. Херсон: Основа, 2009. 267 с.
3. Ерік Берн. Ігри, у які грають люди. Харків: КСД, 2021.
4. Т. Столяренко О. Б. Психологія особистості. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 280 с.
5. Грицюк І. М. Основи психосоматики: методичні матеріали для студентів спеціальності «Практична психологія. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 27 с.
6. Massad S.G., Shaheen M., Karam, R. et al. Substance use among Palestinian youth in the West Bank, Palestine: a qualitative investigation. BMC Public Health. 2016. 800 p.

УДК 378:331.108.2-057.212

## ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ КОНТЕКСТНОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ

**Бляшин І. Я.,**

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти*

*Приватного вищого навчального закладу*

*«Міжнародний економіко-гуманітарний університет*

*імені академіка Степана Дем'янчука»*

*(м. Рівне, Україна)*

**Науковий керівник: Красовська О. О.,**

*доктор педагогічних наук, професор*

*завідувач кафедри теорії та методик початкової освіти*

*Приватного вищого навчального закладу*

*«Міжнародний економіко-гуманітарний університет*

*імені академіка Степана Дем'янчука»*

*(м. Рівне, Україна)*

**Анотація.** Статтю присвячено розв'язанню актуальної педагогічної проблеми формування фахової компетентності майбутніх менеджерів засобами технологій контекстної освіти. Ефективність педагогічного процесу автор вбачає у впровадженні інноваційних освітніх технологій контекстної освіти: операційно-рольових, навчально-ділових, проблемно-орієнтованих, навчально-рольових та навчально-педагогічних ігор; імітаційного моделювання; аналізу ситуацій професійної діяльності, що спрямовані на формування професійних компетентностей майбутніх менеджерів.

**Ключові слова:** фахова компетентність майбутніх менеджерів, технології контекстної освіти, інноваційні освітні технології.

**Abstract.** The article is devoted to solving the current pedagogical problem of forming the professional competence of future managers by means of contextual education technologies. The author sees the effectiveness of the pedagogical process in the implementation of innovative educational technologies of contextual education: operational-role, educational-business, problem-oriented, educational-role and educational-pedagogical games; simulation modeling; analysis of situations of professional activity aimed at forming professional competencies of future managers.

**Keywords:** professional competence of future managers, contextual education technologies, innovative educational technologies.

**Вступ.** Стратегічним завданням вищої школи є формування професійної компетентності майбутнього менеджера, здатного до ефективної діяльності у фаховому полі, творчої самореалізації, спроможного розв'язувати типові й проблемні завдання у власній управлінській діяльності. Під час переходу до компетентнісної моделі навчання особливої актуальності набуває розробка технологій формування фахівців у вищій школі, максимально наближених до умов майбутньої професійної діяльності. До таких технологій належать стратегії контекстного навчання, яке моделює предметний і соціальний зміст майбутньої професії як системи широкого спектру дидактичних форм, методів, і засобів. Характерною рисою освітнього процесу контекстного типу, що впроваджується за допомогою системи інноваційних і традиційних форм, методів і засобів навчання, є особистісна активність фахівця, яка формується шляхом виховання предметно-професійних та суспільно-значущих якостей майбутнього менеджера.

**Аналіз останніх досліджень.** Компетентно-контекстне навчання лежить в основі процесу формування майбутнього менеджера. Теоретичні й практичні засади реалізації контекстного підходу до підготовки майбутніх педагогів розкриваються в дослідженнях вітчизняних та зарубіжних вчених В. Бондаря, А. Вербицького, А. Кузьмінського, Н. Миськової, О. Нагасва, С. Скворцової, D. Mc. Clelland, V. Mansfield, D. Raven, T. Hoffman, M. Linard.

**Визначення мети та завдань дослідження.** Мета статті – розв'язання актуальної педагогічної проблеми формування фахової компетентності майбутніх менеджерів засобами технологій контекстної освіти. Досягнення мети передбачає розв'язання завдань дослідження:

– систематизувати шляхи залучення студентів спеціальності «Менеджмент» до професійного розвитку засобами технологій контекстної освіти, що сприяє розвитку широкого кола фахових управлінських компетентностей;

- визначити оптимальні дидактичні підходи до упровадження інноваційних технологій контекстної освіти майбутніх менеджерів;
- класифікувати інноваційні технології контекстної освіти майбутніх менеджерів у професійній підготовці.

*Результати досліджень.* Під контекстним навчанням ми розуміємо модель освітнього процесу, яка формує предметний та соціальний зміст професійної діяльності, забезпечуючи умови трансформації навчальної діяльності студента до професійної діяльності. Головними засадами контекстного навчання, як стверджує його фундатор – А. Вербицький, є наступні положення:

- перенесення акцентів з викладацької діяльності педагога вищої школи на пізнавальну діяльність студента, його творчість, активність;
- діалогова взаємодія в системі «викладач – студент» на засадах взаєморозуміння, відкритості, довіри, стимулювання і підтримки пізнавальної активності та процесу формування професійних особистісних рис і якостей;
- забезпечення психолого-педагогічних умов, форм і методів навчальної діяльності, які сприяють формуванню професійних компетентностей, загальних і професійних здібностей, соціальних якостей особистості, набуття досвіду фахової діяльності [2, с. 74].

Контекстне навчання, вважає С. Скворцова, є формою реалізації динамічної моделі руху діяльності студентів: від власної навчальної діяльності через квазіпрофесійну і навчально-професійну до власне професійної діяльності. Основною характеристикою освітнього процесу контекстного типу є моделювання предметного і соціального змісту майбутньої фахової діяльності через відтворення реальних професійних ситуацій [6, с. 67].

У практиці застосування контекстного навчання у професійній підготовці майбутніх менеджерів доречними можуть бути наступні педагогічні технології: проблемна лекція (власне навчальна діяльність), за допомогою якої формується предметний контекст діяльності; практичне заняття з елементами дискусії, ролевих та імітаційних ігор, моделювання майбутньої професійної діяльності, що сприяє формуванню не лише предметного, а соціального контексту майбутньої професійної діяльності; науково-дослідна робота студентів, проєктна діяльність, педагогічна практика, курсові, кваліфікаційні роботи [1].

До *імітаційних технологій* контекстного навчання належать імітаційні вправи, аналіз виробничих ситуацій, тренінги. Імітаційні колективні методи включають розподіл ролей, ігрове проєктування, ділові ігри. Імітаційні методи, на думку В. Нагасва, сприяють формуванню професійних, організаційних і управлінських умінь. Залежно від поставлених цілей і завдань, місяця й умов проведення навчального процесу імітаційні технології можна класифікувати на операційно-рольові і навчальні. Вчений виділяє різновиди імітаційних технологій: операційно-рольові, навчально-ділові, проблемно-орієнтовані, навчально-рольові та навчально-педагогічні ігри [5, с. 114].

*Операційно-рольова гра* – форма створення предметного і соціального середовища професійної діяльності, моделювання системи відносин, характеристик для визначеного виду практичної роботи. *Навчальна ділова гра* дає змогу змодельовати відповідні умови для придбання навичок фахівця. *Проблемно орієнтовані ігри* визначають складні проблеми і шляхи їх розв’язання в різних

галузях. *Навчально-рольові ігри* розвивають аналітичні здібності, сприяють прийняттю правильних рішень у різних соціально-психологічних і виробничих ситуаціях.

Технології контекстного навчання набувають практичного втілення через наступні форми організації навчальної діяльності:

– проблемна лекція (власне навчальна діяльність), за допомогою якої формується предметний контекст діяльності;

– практичне та лабораторне заняття з елементами дискусії, рольових та імітаційних ігор, моделювання майбутньої професійної діяльності (квазіпрофесійна діяльність);

– самостійна та індивідуальна робота студентів;

– науково-дослідна робота студентів, проектна діяльність, педагогічна практика, курсові, кваліфікаційні роботи (навчально-професійна діяльність).

Серед аудиторних занять, на нашу думку, продуктивними є лекції та семінарські заняття з елементами проблемного навчання: дискусії, евристичної бесіди з висуненням науково-дослідницьких гіпотез, «мозкового штурму», колективного обговорення [4, с.12]. Вони формують у майбутнього фахівця креативні професійні вміння: самостійно бачити та виокремити професійну проблему; висунути гіпотезу та знайти шляхи її перевірки та методика розв'язання; побачити можливі шляхи практичного застосування результатів. Зарубіжні вчені свідчать, що проблемне навчання викликає внутрішню зацікавленість студента, стає чинником активізації навчального процесу [7-11].

Найяскравіша форма квазіпрофесійної діяльності – *імітаційна, рольова гра*. Під час її проведення вдало моделюється предметний і соціальний зміст майбутньої праці, задається його контекст. *Рольові ігри* – це неначе репетиції професійної діяльності майбутніх менеджерів. Засобом таких ігор створюється можливість «програти ситуацію» управлінського характеру з різних позицій. Це дає можливість зрозуміти психологію її учасників і набути певного досвіду професійної діяльності. Основні етапи організації імітаційних технологій: постановка проблеми, мети і завдань; розподіл ролей і визначення функцій різних посадових осіб; розмежування інтересів учасників; обговорення проблеми; визначення переможців, стимулювання і підведення підсумків.

*Висновки.* Впровадження технологій контекстного навчання, як концептуальної основи контекстного підходу, дає змогу реалізувати завдання формування професійної готовності майбутнього менеджера. Контекстні технології вищої освіти: операційно-рольові, навчально-ділові, проблемно-орієнтовані, навчально-рольові та навчально-педагогічні ігри; імітаційне моделювання; аналіз ситуацій професійної діяльності, спрямовані на формування професійних навичок майбутніх менеджерів.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар В. І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів. Київ: «Вересень», 1996. 129 с. 2. Вербицький А. А. Активне навчання у вищій школі: контекстний підхід. Київ, 2001. 200 с. 3. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник. Київ: Знання, 2005. 486 с. 4. Міськова Н.М. Інноваційні технології управлінської діяльності в системі функціонування закладів загальної

середньої освіти України. *Технології організаційно-управлінської та освітньої діяльності в початкових класах Нової української школи в умовах інтеграції України до Європейського Союзу*: монографія / за заг. ред. О. О. Красовська. Рівне: видавець О. Зень. 2023. С. 11-47. **5.** Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 232 с. **6.** Скворцова С. І. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя на засадах контекстного навчання. Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. Випуск 35. 2010. С. 66–71. **7.** D. Raven T. Hoffman M. Linard Education, values and society: the objectives of education end the nature and development of competence. London, New York: The psychological corporation. 2017. 30 p. **8.** Robert E. Slavin. Research On Cooperative Learning: an international perspective. Scandinavian Journal of Educationale Research, №4, 2019. 484 p. **9.** Roggers E. M. Diffussin of Innovations. London: Free Press, 2013. 453 p. **10.** Ron Miller. What Are Schools For? Holistic Education In American Culture. Vermont, USA, 2012. 253 p. **11.** Silver H. Innovations in Teaching and Learning in Higher Education. URL : [http:// www.edu.plymouth.ac.uk/itlhe/itlhe/conf2](http://www.edu.plymouth.ac.uk/itlhe/itlhe/conf2).

**УДК 378:331.108.2-057.212**

**ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-  
ПАТРІОТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В  
ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В  
УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

**Бурса Т. Л.,**

*здобувачка першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти  
Приватного вищого навчального закладу  
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет  
імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, Україна)*

**Науковий керівник: Хом'як О. А.,**

*кандидат педагогічних наук, доцент,  
доцент кафедри теорії та методик початкової освіти  
Приватного вищого навчального закладу  
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет  
імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, Україна)*

***Анотація.** У роботі розкриваються теоретико-методичні аспекти впровадження технологій формування національно-патріотичної свідомості молодших школярів в умовах воєнного стану на уроках в початкових класах, їх роль у модернізації громадянського виховання та розвитку дітей молодшого шкільного віку в освітньому середовищі Нової української школи. Автором теоретично обґрунтовано організаційно-педагогічні умови впровадження технологій формування національно-*